

“Combatre la monarquia no pot generar problemes estètics”

Fa uns mesos va presentar una denúncia al Tribunal d'Estrasburg contra l'estat, per no permetre a un diputat presentar preguntes sobre la Casa Reial espanyola al Congrés dels Diputats a Madrid.

—Sí, era una denúncia al Tribunal de Drets Humans, a Estrasburg, una demanda contra l'estat espanyol per vulnerar els drets d'un representant públic, un diputat, pel fet que la mesa de la cambra no havia admès a tràmit ni les preguntes sobre la Casa Reial —sobre el seu finançament i altres qüestions— ni una proposició no de llei que pretenia que el ple del Congrés instés el govern espanyol de torn a presentar, dins del primer trimestre de cada any natural, la liquidació pressupostària de totes les partides de la Casa Reial contingudes a l'exercici anterior.

—I quina és la rellevància d'una iniciativa així?

—La importància d'això és que mai no s'havia fet. Ja té nassos que cent preguntes es fan en dues tardes de treball, i que una proposició no de llei, que es redacta en deu minuts, no s'hagués fet mai. Això ja diu moltes coses.

—A què atribuïu aquesta absència de preguntes sobre la Casa Reial?

—És la demostració que allò que va començar essent un pacte ignominiós i de silencis, respecte a la Casa Reial, s'ha consolidat en el temps com un pacte de ferro. El pecat original de la reinstauració borbònica, per la porta falsa i sense legitimitat democràtica, exigia que res no es posés en qüestió. Fins al punt que només reclamar informació —la primera premissa que cal exigir a un parlament per a poder fer un debat polític bàsic per fiscalitzar el govern i legislar— és percebut com una cosa estrofolària. El fet que s'hagi de recórrer a un tribunal de drets humans perquè un parlament nega la tramitació d'una demanda d'informació o una iniciativa d'un diputat o d'un grup

Joan Tardà (Cornellà de Llobregat, 26 de setembre de 1953) és diputat d'ERC al Congrés. Fa uns mesos va presentar una denúncia al Tribunal de Drets Humans d'Estrasburg, per la impossibilitat de poder debatre sobre les despeses de la Casa Reial al parlament espanyol.

parlamentari, cosa que hauria de ser un motiu de vergonya a qualsevol país, no només és percebut com a estrofolari i *friki*, sinó que fins i tot pot generar contradiccions dins el mateix partit polític d'on sorgeix la iniciativa. La qual cosa denota fins a quin punt la cultura de la transició dominant ha fet forat.

—I amb la denúncia a Estrasburg, què s'aconsegueix?

—El gran èxit, amb aquesta iniciativa, és que això ho hem trencat. Ara, ja hem rebut la notificació del Tribunal dels Drets Humans en la qual se'ns comunica que s'ha nomenat un instructor, que ha

de fer els treballs per decidir, d'aquí a pocs mesos, si s'admet o no a tràmit.

—Abans que s'acabi l'any?

—Sí

—I hi ha possibilitat que s'admeti a tràmit?

—Estem convençuts que serà admesa a tràmit. Cosa que ja serà una gran victòria. Després, caldrà veure —el problema és que pot trigar dos o tres anys— si ens donen la raó. Si ens la donen, és d'obligat compliment. És difícil, però, no guanyar. Perquè els arguments de la mesa del congrés són molt dolents. Argumenten que no és constitucional.

—En què es basa?

—En l'article de la constitució espanyola que recull que el rei és irresponsable, que no ha de donar comptes a ningú. Però l'argument és molt dolent, perquè un parlament ho ha de poder debatre tot. L'estat té els òrgans adients, en aquest cas el Tribunal Constitucional, per dir si allò que ha fet el parlament és o no escaient des d'un punt de vista constitucional. Però el que no pots fer és posar el carro davant dels cavalls, sense permetre el debat parlamentari previ.

—Però, de republicans, a l'estat, voleu dir que no n'hi a menys que de federalistes?

—Pot ser. A més a més, s'ha perdut tant el temps! I en aquest cas, l'esquerra espanyola ha estat tan còmplice activa d'aquesta gran mentida que, en aquests moments, ens trobem a la fase prèvia de tot. Hem estat els republicans catalans els qui hem obert aquesta escletxa. Existeix un cert republicanisme antiborbònic molt ideològic a Esquerra Unida, però molt poc efectiu, i un altre que és una mica de pandereta, per entendre'ns, que és el d'Anasagasti. Si no, com s'entén que Anasagasti, per exemple, no hagi presentat mai cap iniciativa com aquesta d'ERC? O, per exemple, que vagi als actes de la casa reial? El PNB va als actes de la casa reial; Esquerra, no. És a dir, nosaltres hem intentat fer el combat de la modernitat, el de la informació, el de les finances. És l'única manera que tenim d'entrar en el tema. Ara estem en la fase de posar en contradicció el sistema i acumular arguments, contra d'un parlament espanyol que es nega repetidament a vehicular el debat.

—I això com es fa?

—Estic plantejant-me, per exemple, proposar al meu partit de presentar una proposició no de llei que tingui en compte que el govern espanyol no té interès en una reforma constitucional —que, tot sigui dit, si ho haguessin volgut fer sabem perfectament que hauria estat de baixa volada—, i que tingui també en compte que la constitució blinda i exigeix majories molt qualificades (tres cinquenes parts) per a reformar-la, i que una gran part de la població d'avui ha nascut després del 1978. En aquesta proposició no de llei instarem el govern espanyol a fer una consulta popular sobre l'estructura i la forma de l'estat. És a dir, no pots instar el

DANI CODINA

“La nova generació de l'esquerra espanyola estan preparant la culminació d'aquest procés de

govern espanyol a reformar la constitució, perquè ens dirien que és una pretensió infantil. Però l'instarem a preguntar a la ciutadania sobre la forma de l'estat. Estem encara en la fase de fer emergir el conflicte. Hem guanyat la batalla ideològica de l'espòli fiscal, però la de la monarquia o república, ni l'hem plantejada! Aquells que deien que en el moment que s'anés acostant la transició entre pare i fill es posaria en qüestió el “joancarllisme”, i que això generaria una obertura del debat, s'equivocaven.

—Per què?

—No es produirà el qüestionament si no hi ha prèviament un combat ideològic. D'aquí ve la gran irresponsabilitat per part del republicanisme i de l'esquerra espanyola, que saben perfectament que la garantia de tot és impedir que emergeixi el debat, o permetre només que n'emergeixi la vessant més folklòrica, és a dir, evitant que sigui un debat polític profund, de les idees democràtiques, modernes, funcionals...

—Aquesta justificació de la monarquia a través de la personalització, aquest “joancarllisme”, també ha arrelat en sectors catalanistes, com un mal menor.

—Penso que és al revés. En tot cas, tindriem la possibilitat de fer fora un president cada quatre o cinc anys. També hi ha qui diu que els reis són més barats que els presidents... Però és que no és un problema de diners, és d'idees, de civilització. Els valors republicans avui ja són valors de civilització, la societat democràtica està amarada dels valors republicans. En canvi, la institució de la monarquia és antitètica a la plena sobirania de la nació catalana. Que algú m'expliqui com es pot aspirar al dret a decidir, i que no aspiris a decidir de quina manera vols organitzar la teva comunitat sobirana. No és només pel pes de la història, és per pes democràtic.

—Però això de voler lluitar per la república a Espanya no ve a ser com

desmemòria.”

l'objectiu que s'havia plantejat el catalanisme, de modernitzar Espanya?

—El que diu Esquerra Republicana és que es tracta d'avançar socialment i nacionalment. És a dir, treballar la carpeta social i nacional, per anar acumulant forces per fer possible exercir el dret a l'autodeterminació. Això significa, precisament, posar en qüestió l'estat espanyol. I per tant, si no és amb metafísica, no s'entén que es pugui posar en qüestió tot excepte la institució monàrquica. Hem d'intentar posar sempre en escac l'estat espanyol. Per tant, també la monarquia, ja que és la institució garant de la unitat espanyola i de la seva projecció cap al futur. La batalla ideològica de la república, més que mai, la veig com una vessant més del projecte d'assumpció del dret a decidir. Si, fins i tot, el dret a decidir ha convergit amb una idea com la de la subsidiarietat, que té molt de pragmàtica i de funcional, per què hem de fer concessions a l'antigor? Volem ser radicalment moderns amb tot, volem

treballar en la globalització de l'economia, en la modernització de la indústria catalana per dependre cada cop menys d'Espanya, fer possible l'ascensió social, integrar els nouvinguts... Només sent radicalment moderns ens en sortirem. Però, en canvi, hi ha qui renuncia a posar la monarquia en qüestió, mentre que és una institució que, a més a més, ha estat l'ariet i la icona de la nostra prostració nacional. Això denota fins a quin punt han guanyat la batalla ideològica. Denota una droperia intel·lectual brutal, perquè et diuen que “aquesta no és la batalla”, o que en tot cas “ho acceptem com si l'estat espanyol tingués una agència de publicitat o de relacions públiques de l'Estat”...

—Això també ha acabat lligant aquí, o només ho fa en l'esquerra espanyola?

—Sí, ha acabat lligant en amplis sectors a casa nostra. S'assumeix que els estats han de tenir una institució que fa de relacions públiques, i et diuen que “no són agressius” o que “una filla viu aquí”... Tot ha acabat reduït a plantejaments molt frívols.

—La vostra formació política també ha caigut en aquesta condescendència monàrquica?

—Esquerra ha estat l'únic batec que hi ha hagut. Esquerra i l'esquerra independentista. No qüestionar la institució monàrquica penso que dificulta, molt més del que ens pensem el procés d'acumulació de forces a favor del dret a decidir. L'estat espanyol ha renunciat a qüestionar-se perquè, com deia Carod, Espanya ja està feta. No tenen ni capacitat ni necessitat d'esdevenir federals. Només han d'adequar les institucions als nous temps. Amb això vull dir que si ells, en la propera conjuntura econòmica favorable que vindrà, fan l'adequació a l'era de la globalitat de les institucions de la transició, postfranquistes, i ho fan sense problemes, sense que hi hagi un debat ideològic, més o menys plantejat des de les nacions sense estat, en sortiran molt reforçats. Molt, perquè nosaltres encara estarem en construcció, amb noves immigracions i un estat del benestar fràgil. Com es pot, per tant, abandonar aquesta batalla ideològica, per molt que la titllin d'esperpèntica? Que em demostrin que aquesta carpeta no la necessitem oberta. Totes han de ser obertes menys

aquesta, que és justament la cirereta del seu projecte polític per al segle XXI!

—Tot això ve d'una transició mal feta?

—És cert que la transició política va ser un pacte entre bona part de l'anti-franquisme i el sistema, el franquisme. Jo trobo, vist amb temps, que no és tant la irresponsabilitat dels anys de la transició, sinó més la dels anys vuitanta i noranta. És a dir, la llei d'amnistia del 15 d'octubre del 1977 és una llei pre-constitucional, és una llei que, fins i tot les Nacions Unides van instar, fa uns mesos, el govern espanyol a derogar. És una llei en la qual són els botxins els qui “perdonen” els demòcrates. Per tant, un cop aprovada la constitució espanyola, la llei s'hauria hagut de derogar. El problema no és tant com és va fer la constitució —que al capdavant va correspondre a una correlació de forces—, sinó com pot ser que l'estat espanyol, en vint-i-cinc anys, s'ha pogut transformar tant econòmicament i socialment, però, en canvi, s'ha quedat ancorat, des del punt de vista democràtic, a les parets mestres polítiques del franquisme de l'any 77. És a dir, no faig responsable Carrillo pel que va pactar, sinó l'esquerra espanyola i al nacionalisme català conservador, que durant vint-i-cinc anys, no han estat capaços de fer res. Només dos exemples. Primer, que al parlament espanyol hi hagi una sala dedicada a Fraga Iribarne ho diu tot. O que l'any 2009 haguem d'anar al Tribunal dels Drets Humans per debatre sobre la Casa Reial, també ho diu tot. Aquest és el preu de la desmemòria. I ara, la nova generació de l'esquerra espanyola, amb Zapatero al capdavant, que havien d'enterrar aquests valors del silenci del felipisme i del guerrisme, el que estan fent és just el contrari, estan preparant la culminació d'aquest procés de desmemòria. Estan preparant aquesta segona transició del “joancaralisme” al “felipisme”, per a legitimar la monarquia, com un element pragmàtic de relacions públiques de l'estat i com a icona de la unitat i la cohesió de la “nació” espanyola moderna. I a ells tant els fan els problemes estètics. Combatre la monarquia no pot generar problemes estètics, em sembla una incoherència brutal i una manca de coratge.

Enric Rimbau